

Silas L. Marker
 og Vincent F.
 Hendricks bog
 Os og dem –
 Identitetspoliti
 ske akser,
 ideer og
 afsporede
 debatter
 (Gyldendal,
 2019)
 8. september
 2019

'Institutionen
 opera' i
 Danmark – 50
 års
 udviklingshisto-
 rie
 3. september
 2019

Grønlands
 Teaterhistorie
 – på vej
 1. september
 2019

"16:29" af Anna
 Malzer, Teater
 Momentum
 29. august 2019

Wagner:
 Rhinguldet.
 Den Ny Opera
 29. august 2019

Anmeldelse af *Læringsglemsel* af Lene Tanggaard

(Forlaget Klim, 2018)

Af Erik Exe Christoffersen

Læring er et centralt begreb i vores moderne vestlige kultur og tilskrives en væsentlig begrundelse for vores på mange måder succesfulde vækst og ikke mindst forudsætningen for demokratisk deltagelse. Læring er simpelthen en af de vigtige adgange til deltagelse i den samfundsmæssige udvikling. Derfor er strategier for læring naturligvis også en vigtig diskussion.

Den gennemgående lidt paradoksale pointe i *Læringsglemsel* af Lene Tanggaard er, at det undertiden er vigtigt at glemme viden for at kunne indtage ny viden. Hun påpeger, at der er evidens for at man lærer bedst ved at glemme og ved at lade kroppen indoptage læring gennem praksis. Læring handler ikke blot om billedligt talt at fylde viden på tomme flasker. Man kan også fra tid til anden have gavn af at tømme flasken eller bare ryste den lidt.

Tanggaard diskuterer læringsglemslen lige fra vuggestuen, dagplejen og børnehaven til skolen og universitetet. Ikke mindst er glemslen vigtig i ungdomsårene, hvor identiteten er under dannelse. Hvordan det rent faktisk kan udfoldes er spørgsmålet. I min optik kan det være en god ide at skele til kunsten og kunstens kreative praksis, hvor det faktisk nærmest er en regel, at det er nødvendigt at glemme sin egen viden

Kropsliggjort læring

Læringsglemsel opstår ved at fokusere på løsningen af en opgave, som optager al ens opmærksomhed. Det betyder, at der ikke er fokus på læringsmålet, og at der i en vis forstand er tale om et moment, hvor man mister kontrol og selvbevidsthed.

Det er vanskeligt sprogligt at forklare hvordan man fx undgår at vælte på cykel eller hvordan man undgår at spilde, når man skænker fra en flaske. Det gælder også kunsten at skrive, som hvis man fokuserer for meget på målet måske ender i skriveblokering. Det kender en hel del elever til, når de skal skrive en opgave.

Man kan i princippet lære teoretisk at svømme. Ifølge *Archimedes' lov* vil et legeme, når det nedsænkes i vand, tabe lige så meget i vægt, som den fortrængte

Bestilling Udgivelser Om Peripeti

situationer, hvor både underviseren og eleven er på gratis, som fanggaard anses for vigtige. Det drejer sig om at finde *klarhed i tåge* og på den måde er det en *svækkelse* af læring, idet risikoen for fejl opsøges bevidst.

Kunstnerisk læring

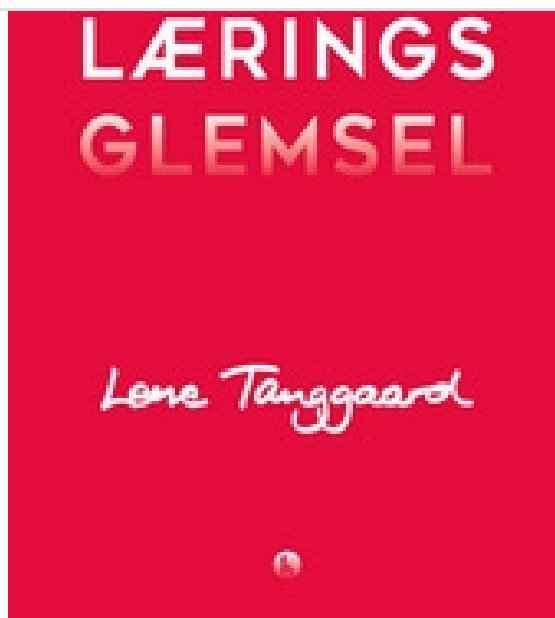
Denne form for aktiv glemsel er ikke noget nyt, men faktisk en helt central dimension i kunstneriske processer, hvor det er et gennemgående fænomen, at kunstneren tilegner sig teknik, som "glemmes" igen i selve kunstprocessen.

Den såkaldte dogmebevægelse indenfor film i slutningen af 90'erne bestod netop i en række regler, som havde til formål at obstruere en kunstnerisk perfektionisme og en mainstream dramaturgi, som var for "dygtig" og spærrede for den kunstneriske uforudsigelighed. Triers og Leths film *De fem benspænd* havde samme ambition. Leths dygtighed spærre ifølge Trier for det uforudsigelige (og tilfældige). Derfor opfinder Trier en række mere eller mindre arbitrære benspænd, som Leth skal følge i forsøget på at lave et remake af hans (perfekte) film. *Det perfekte menneske*, 1969. Leth bliver bragt ud af kontrol og genopfinder sin viden på ny og med nye perspektiver.

Også et ældre gruppeteater som Odin Teatret, hvor de samme mennesker har arbejdet sammen i 30-50 år, og naturligvis dygtiggjort sig på mange forskellige måder, må så at sige aktivt glemme sin viden for at finde frem til det uforudsigelige i nye forestillinger. Gennem diverse regler og påfund lærer skuespillerne at glemme sig selv og deres viden. De lærer at forfølge fejlen, misforståelsen eller det "dårlige" forslag i prøveprocessen.

Læringsglemsel er en vigtig del af den kunstneriske proces, som forsøger at få tag i den viden, som endnu ikke er sprogliggjort teoretisk eller bevidsthedsmæssigt. Er det fx nødvendigt at glemme psykoanalysens viden om det underbevidste som en scene af forskellige erotiske og dæmoniserede kræfter, fordi det kan være en viden, som spærre for handlemuligheder på grund af et forenklet fortolkningsmønster?

Mange teatre arbejder med en obstruktion af den slags fortolkningsmønstre ved at skabe en situation, hvor kroppen tvinges til at reagere på sensoriske impulser. Hvis nogen spænder ben, reagerer kroppen som regel hensigtsmæssigt i faldet og uden at man skal tænke sig om. Det er den kinæstetiske sans som muskler og sener besidder i forhold til led, som får os til at reagere så optimalt som muligt. Vi genvinder balancen eller falder på en fordelagtig måde. Det gælder naturligvis ikke nødvendigvis alle, og personer, hvis led stive og muskelreaktioner er nedsatte, slår sig i modsætning til hunde og børn, som bare trimler omkring.

blive udvisket. Det gentages men med næsten usynlige bogstaver. Pointen er, som jeg ser det, at læringsglemsel ikke er det samme som at miste viden. Det er et spørgsmål om for en stund at se bort fra, usynliggøre, udviske eller at overmale viden, som blot defokuseres for senere at vende tilbage men i en ny kontekst som gentænkning, generobring som i begreber som reframing, remake eller remediering.

Historiens glemsel

Noget som undrer mig er, at Tanggaard nævner, hun først fandt på begrebet *læringsglemsel* i 2014 i forbindelse med en konference. Samtidig påpeger hun imidlertid glemslens betydningsfuldhed hos Friedrich Nietzsche (1844 – 1900), som taler om historien, som hvis den er belærende blokerer for en virkelyst. Nietzsche påpeger i '*Historiens nytte*' fra 1874, at man både kan have for megen historie, for lidt historie og for 'forkert' historie med sig som enkeltindivid og som fællesskab. Historie skal tjene "livets interesser". Nietzsche peger med det han kalder *aktiv glemsel* på oplysningens paradoksale dimension. Oplysningen kan både fremme og blokere udviklingen.

Det samme gælder et helt andet begreb som *serendipitet*, som også peger på nødvendigheden af læringsglemsel. Begrebet blev skabt af den engelske forfatter Horace Walpole i 1754. Walpole var inspireret af et persisk eventyr om tre prinser fra Serendip (Sri Lanka, tidligere Ceylon).

De havde lært alt af de bedste lærere, men deres far følte, de manglede noget i deres læring, som han ikke var i stand til at formulere. Derfor sendte han dem ud på en rejse, hvor de var tvunget til at benytte sig af deres iagttagelsesevne til at finde noget uden at søge det. De lærte at kombinere deres iagttagelser på nye måder uden et bestemt mål. De lærte så at sige at glemme det, de allerede vidste.

Nietzsche og Walpole peger for mig at se på en vigtig pointe vi ikke må glemme: der findes en lang tradition for det man også kunne kalde negativ læring eller læringsglemsel.

Bestilling Udgivelser Om Peripeti

Serendipitetens rum (med Tatiana Chemi), Forlaget Klim 2018

< "Tomrum – i mørket" af Carte Blanche

Anmeldelse af Lars von Triers *The House that Jack Built* >

Del med andre

OM OS

Peripeti er det eneste danske videnskabelige teatertidsskrift og redigeres af en national redaktion fra Dramaturgi, Aarhus Universitet, Teatervidenskab ved Københavns Universitet og med redaktionsmedlemmer med tilknytning til teatre og teateruddannelser.

AKTUELT

Silas L. Marker og Vincent F. Hendricks bog *Os og dem – Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter* (Gyldendal, 2019)
sep 8, 2019

'Institutionen opera' i Danmark – 50 års udviklingshistorie
sep 3, 2019

Grønlands Teaterhistorie – på vej
sep 1, 2019

SØG PÅ SIDEN

Search

FOR REDAKTIONEN

Log ind

Indlæg-RSS

Kommentar-RSS

WordPress.org